

Protocol Meldcode Huiselijk Geweld & Kindermishandeling

Meldcode met afwegingskader

***bijzonder
goede scholen
in Enschede***

Voorwoord

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling en het afwegingskader werken. De verbeterde meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. Sinds dit jaar is er op iedere school een aandachtsfunctionaris aanwezig. De aandachtsfunctionaris is verantwoordelijk voor het naleven van de meldcode. Daarnaast zijn er binnen de stichting ook bovenschoolse aandachtsfunctionarissen aanwezig. Zij dragen zorg voor de implementatie en borging van de meldcode en hebben een adviserende rol.

Dit protocol is bedoeld voor iedereen die binnen de stichting werkzaam is en die op welke manier dan ook, signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling opvangt. In dit protocol wordt gesproken over ouder en kind, maar er kan ook verzorger worden gelezen. Het bovenschoolse protocol, dat school specifiek kan worden gemaakt, bevat informatie over hoe iedereen op eenzelfde manier dient om te gaan met signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Daarnaast bevat het een plan waarin op een overzichtelijke manier duidelijkheid kan worden verkregen of er sprake is van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Het is hierbij van belang om eerst alle stappen zorgvuldig door te lezen voor er verder gehandeld wordt.

Naast dit protocol is er binnen de school ook een infographic van het protocol aanwezig en wordt ParnasSys als leidraad in de documentatie gebruikt.

Verbeterde meldcode met afwegingskader

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde meldcode en het afwegingskader werken. De verbeterde meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. In de meldcode is in stap 4 en 5 een *afwegingskader* opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit vijf vragen.

In de verbeterde meldcode is ook de *participatie van kinderen* opgenomen. Het gaat hierbij om negen *actiepunten*, en in stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

De meldcode

De meldcode is gebaseerd op drie pijlers: *Meldnormen*, *Situaties van Onveiligheid* en de *Afwegingsvragen*.

Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten *moeten* een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

1. In **alle** gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.
2. In alle **andere** gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Voorbeelden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling zijn te vinden op [bladzijde 16 en 17 van het protocol](#).

Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- Acute onveiligheid
- Structurele onveiligheid
- Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing)

Acute onveiligheid

Er is sprake van een kind dat in direct fysiek gevaar is, waarbij diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale

verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor het voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we *disclosure* oftewel: onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.

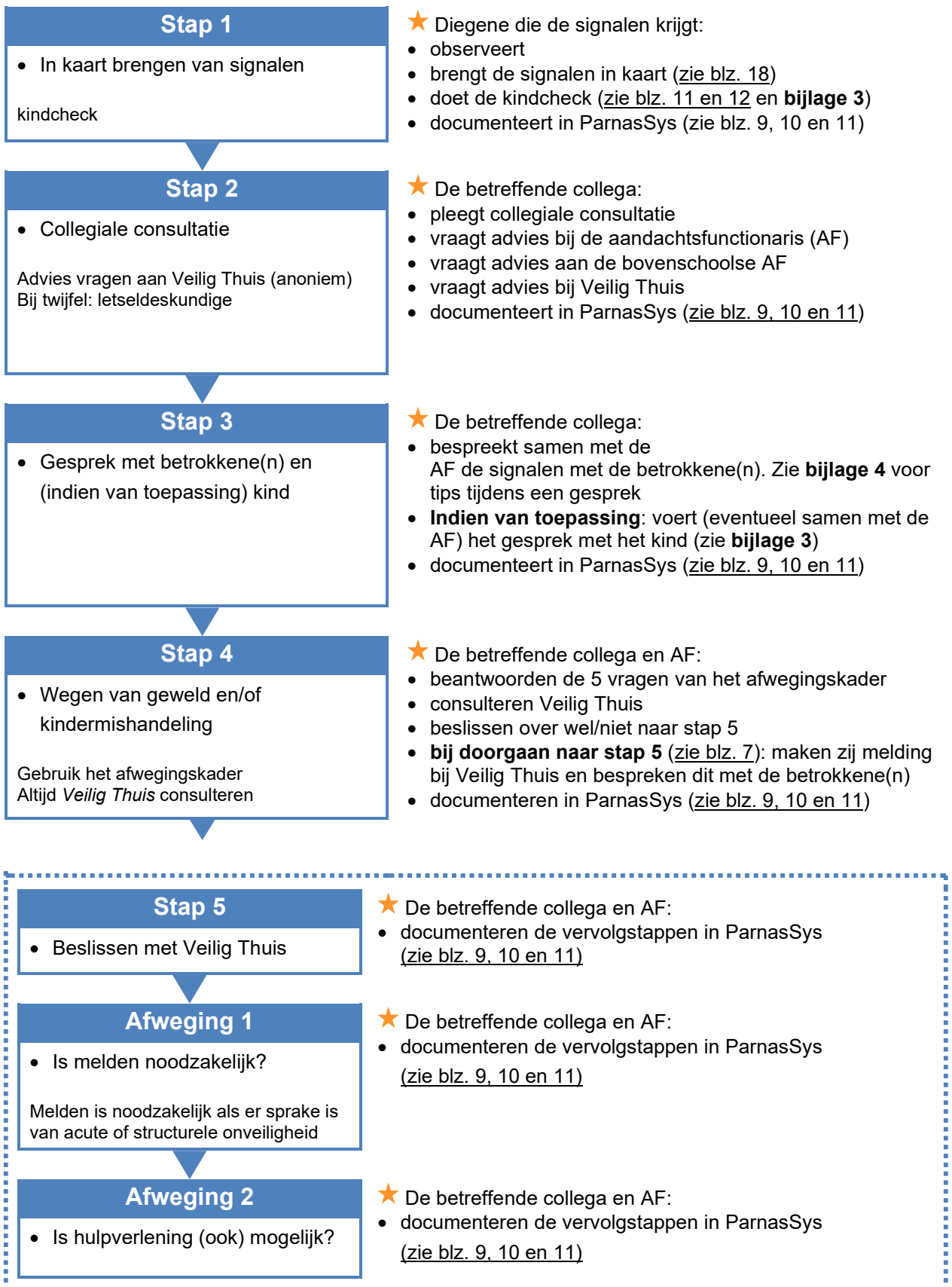
Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in **bijlage 1** van het protocol.

Afwegingsvragen

De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die u in stap 4 stelt. Het *afwegingskader* (toe te passen in stap 4), bevat de vijf *afwegingsvragen* waarmee beroepskrachten bij de twee beslissingen, die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen, worden ondersteund. Deze afwegingsvragen zijn te vinden op bladzijde 6 van het protocol.

Overzicht wettelijk verplichte stappen

LET OP: Lees eerst de informatie over de meldcode die te vinden is op [bladzijde 2 en 3 van het protocol](#), voordat je start met het doorlopen van deze stappen.

Omschrijving van de stappen

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Diegene die de signalen krijgt brengt dit in kaart.

- De signalen worden in ParnasSys gedocumenteerd (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol).
- Voor signalen/vermoedens van eengerelateerd geweld en meisjesbesnijdenis: zie bladzijde 13 van het protocol.
- Bespreek met het kind de signalen en vraag het kind of hier verklaringen voor zijn. Denk eraan dat je neutrale/waardevrije vragen stelt (zie **bijlage 3**).

Wanneer slachtoffers uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen, dient er te allen tijde melding bij Veilig Thuis te worden gedaan (zie Disclosure bladzijde 3 van het protocol).

Stap 2: Collegiale consultatie

- De aandachtsfunctionaris wordt **altijd** om advies gevraagd. Indien gewenst kan de bovenschoolse aandachtsfunctionaris betrokken worden.
- De betreffende collega vraagt daarnaast ook om advies bij Veilig Thuis.
- De betreffende collega legt in ParnasSys vast met wie hij/zij heeft gesproken, wat er is besproken en afgesproken (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol).

Stap 3: Gesprek met betrokkene(n) en kind

- De betreffende collega en de AF bereiden samen het gesprek met de betrokkene(n) voor. Deze voorbereiding wordt gedocumenteerd in ParnasSys (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol). Mocht blijken dat er behoefte is aan advies, dan kan er een overleg met Veilig Thuis plaatsvinden.
- De betreffende collega en de AF voeren samen het gesprek met de betrokkene(n). Voor tips voor het voeren van een gesprek (in een moeilijke situatie) kan **bijlage 4** worden geraadpleegd.
- **Indien van toepassing** voert de betreffende collega (en de AF) het gesprek met het kind.
- De betreffende collega documenteert zowel het gesprek met de ouders als het gesprek met het kind in ParnasSys (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol).

Stap 4: Wegen van geweld en/of kindermishandeling

- De betreffende collega en de AF beantwoorden samen de stappen van het afwegingskader (zie bladzijde 6 van het protocol).
- De betreffende collega en de AF consulteren daarnaast ook met Veilig Thuis.
- De betreffende collega en de AF beslissen samen of er wordt overgegaan naar **stap 5**.
- Wanneer er aan de hand van het afwegingskader wordt besloten om over te gaan naar stap 5, doen de betreffende collega en de AF samen melding bij Veilig Thuis. De melding wordt door de betreffende collega en de AF besproken met de betrokkene(n).

- De betreffende collega documenteert de genomen stappen en het gesprek met de betrokkene(n) in ParnasSys (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol).
- Indien er wordt besloten om over te gaan naar **stap 5** wordt het gesprek met de betrokkene(n) zowel met de desbetreffende collega als met de AF voorbereid en gevoerd. Vermeld hier dan ook dat er een registratie bij Veilig Thuis zal plaatsvinden. Het gesprek met de betrokkene(n) wordt altijd samen met de AF gevoerd. Voor tips voor het voeren van een gesprek (in een moeilijke situatie) kan **bijlage 4** worden geraadpleegd.

Vijf afwegingsvragen

	<p>1 <i>Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</i></p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier. Ja: Ga verder met afweging 2.</p>
Meldnorm 1	<p>2 <i>Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</i></p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3. Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>
Meldnormen 2 en 3	<p>3 <i>Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Ga verder met afweging 4.</p>
	<p>4 <i>Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p>
	<p>5 <i>Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</i></p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis.</p>

Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.
--

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis:

1: Is melden noodzakelijk?

2: Is hulp inzetten/organiseren (ook) mogelijk?

- De betreffende collega en de AF bereiden samen de laatste drie vragen van het afwegingskader voor en documenteren dit in ParnasSys (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol). Deze bespreken zij daarna samen met Veilig Thuis.
- Als er wordt besloten om een melding te doen, dan doen zij dit ook samen. Hierbij is het belangrijk dat de betrokkene(n) eerst wordt ingelicht over de melding.
- Documenteer ook de melding bij Veilig Thuis in ParnasSys (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol).
- Bij de melding bij Veilig Thuis is het van belang dat er zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen worden vastgelegd.
- Samen met Veilig Thuis wordt er besproken wat er binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden gedaan kan worden om het kind tegen het risico op kindermishandeling en/of huiselijk geweld te beschermen.
- Als het niet mogelijk is om zelf hulp te bieden, kunnen de betreffende collega en de AF wellicht wel hulp organiseren door bijvoorbeeld de wijkcoach te betrekken.

Wettelijke verplichtingen

Taken en verantwoordelijkheden betrokkenen meldcode

Leerkracht en onderwijsondersteunend personeel

- Signaleert tekenen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Documenteert deze signalen in ParnasSys (zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol).
- Als er n.a.v. signalen vermoedens zijn van huiselijk geweld en/of kindermishandeling betreft de leerkracht de AF van de eigen school voor collegiaal overleg.
- Het (samen met de AF van school) voeren van gesprekken met ouders en/of kind(eren) n.a.v. de signalen.
- Samen met de AF Veilig Thuis consulteren.

De directe aandachtsfunctionaris (AF) (aanwezig op school)

- Draagt zorg voor de implementatie en borging van de meldcode binnen de school:
 - Stelt de medewerkers op de hoogte over het doel, de inhoud en de werkwijze van de meldcode;
 - Motiveert collega's om de meldcode daadwerkelijk te hanteren;
 - Adviseert en begeleidt collega's in het proces bij het signaleren van kindermishandeling en/of huiselijk geweld en het doorlopen van de stappen van de meldcode;
 - Adviseert en motiveert de directie ten aanzien van de implementatie van de meldcode.
 - Informeert (gevraagd en ongevraagd) collega's en directie over nieuwe ontwikkelingen op het gebied van de meldcode.
- Maakt het bovenschoolse protocol meldcode school specifiek en draagt er zorg voor dat dit up-to-date blijft.
- Is intern aanspreekpunt voor directie en collega's en extern aanspreekpunt voor samenwerkingspartners waaronder Veilig Thuis.
- Registreert het aantal keren dat de meldcode wordt ingezet en het vervolg daarop. Deze resultaten worden minstens jaarlijks besproken met de directie.
- Stemt waar nodig af met de indirecte aandachtsfunctionaris voor collegiale consultatie.
- Voldoet aan de minimale kwaliteitseisen en draagt zorg voor het onderhouden van kennis en deskundigheid door het volgen van minimaal één jaarlijkse bijscholing (LVAK).
- Daarnaast worden er jaarlijks KOE-breed twee intervisiebijeenkomsten gefaciliteerd waarbij de directe aandachtsfunctionarissen van alle scholen aanwezig zijn.

De indirecte aandachtsfunctionaris (bovenschools)

- Draagt zorg voor het opstellen en implementeren van het Bovenschoolse protocol meldcode
- Adviseert de directe aandachtsfunctionaris over de implementatie en borging van de meldcode binnen de eigen school.
- Is intern aanspreekpunt en sparringpartner voor de directe aandachtsfunctionarissen bij vragen omtrent het doorlopen van de meldcode en collegiale consultatie.

- Draagt zorg voor het organiseren van jaarlijkse bovenschoolse intervisiemomenten voor alle aandachtfunctionarissen, zodat er collegiale uitwisseling en afstemming tussen de aandachtfunctionarissen kan plaatsvinden.
- Draagt zorg voor het afsluiten en monitoren van een bovenschools lidmaatschap bij de LVAK, zodat alle aandachtfunctionarissen zijn geregistreerd en jaarlijks de benodigde bijscholing kunnen behalen.

MT

- Faciliteert de directe aandachtfunctionaris binnen school in voldoende tijd en ruimte als de casus zich voordoet. Te denken valt hierbij aan voldoende uren voor de implementatie van het protocol, maar ook voor de collegiale afstemming met de indirecte aandachtfunctionaris en de intervisiemomenten.
- Evalueert jaarlijks het beleid rondom de meldcode met de directe aandachtfunctionaris.

Beslissingsbevoegdheid

Het MT heeft gezamenlijk met de AF de beslissingsbevoegdheid over het daadwerkelijk melden bij Veilig Thuis. Hiervoor kan de indirecte AF (bovenschools) om advies worden gevraagd.

Vertrouwelijke informatie

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht gegaan. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc. De wet meldcode gaat dus voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Documenteren

Bij de meldcode geldt dat alle acties bij vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling per stap van de meldcode worden vastgelegd. Dit is belangrijk voor de continuïteit, kwaliteit en verantwoording.

Wat is een dossier?

- Onder dossier valt alles wat je vastlegt over het kind en betrokkenen.
- Het dossier valt onder de AVG.
- Persoonlijke werkaantekeningen behoren juridisch gezien tot het dossier.
- Geheim dossier mag niet.
- De inhoud van het dossier is als regel bekend bij de betrokkene.

Uitzonderingen

- Signalen die je eerst nog intern wilt bespreken, voordat je met de betrokkene(n) in gesprek gaat.

- Signalen die je niet kunt bespreken vanwege de veiligheid van de betrokkene(n), het kind, gezin of de betrokken professional.

Let bij het documenteren op

- Signalen zo feitelijk mogelijk beschreven worden (wie, hoe, wanneer en waarom).
- Uitdrukkelijk vermelden als het gaat om een interpretatie of hypothese.
- Bron vermelden als informatie van derden wordt vastgelegd.
- Visie van het kind beschrijven.
- Neutraliteit bij mening van iemand over een ander.
- Actualiteit van de gegevens.
- Beschrijving van het vervolg.

Bij vragen over het documenteren is afstemming met de AF binnen school van belang.

Bewaartermijn en rechten dossier

- Voor het onderwijs geldt voor het leerlingendossier in het algemeen een bewaartermijn van twee jaar. Er zijn uitzonderingen op die bewaartermijn. Zie hiervoor: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/onderwerpen/onderwijs/leerlingdossiers#:~:text=Hoe%20lang%20mag%20ik%20als,leerling%20van%20school%20is%20gegaan.>
- Gegevens van een leerling die naar het speciaal onderwijs is doorverwezen, moeten drie jaar worden bewaard. Deze termijn wordt gerekend vanaf het jaar dat de leerling de school verlaat.

Het dossier is van de organisatie. De betrokkene heeft een aantal rechten ten aanzien van de gegevens die in het dossier zijn vastgelegd en die op hem betrekking hebben:

- Inzage en afschrift
- Correctie
- Vernietiging

Een uitzondering op het inzagerecht kan gemaakt worden als door inzage de privacy van een ander wordt geschonden. Een organisatie kan bij een digitaal informatiesysteem (zoals ParnasSys) beslissen om de informatie pas te vermelden nadat deze met het kind/de betrokkene(n) is besproken.

Documenteren in ParnasSys

Het documenteren in ParnasSys moet zo specifiek mogelijk worden gedaan. Een nieuwe melding in ParnasSys wordt op de volgende manier gedaan:

1. Maak een nieuwe notitie aan bij de betreffende leerling in ParnasSys.
2. Kies bij *soort notitie* voor *Meldcode*. Dit is een notitie met een sterretje, deze wordt dus in principe eenmalig aangemaakt per vermoeden.
3. Alle stappen staan hier in een format. Vul per stap, elke keer in dezelfde notitie, de gegevens in. Zie hieronder een voorbeeld van de notitie in ParnasSys. De stappen die behandeld worden in ParnasSys komen overeen met de stappen op [bladzijde 5, 6 en 7 van het protocol](#).

Leerlingkaart | Personalia | Onderwijs | Toetsen | Begeleiding | Map

Notitie aanmaken

Datum: 05-04-2022
 Onderwerp:
 Categorie: Meldcode (5 stappen) *
 Bewerkt door: Karin ter Haar
 Bewerkt op: 05-04-2022 11:08
 Markeren als ongelezen:

B I U | | | Paragraaf | | |

Stappen Meldcode

Stap 1 – In kaart brengen van de signalen
Beschrijf signalen concreet, objectief, feitelijk, transparant en waarneembaar gedrag, binnen context.
Wie (naam en functie):
Datum:
Wat is er besproken:
Acties:

Stap 2 – Collegiale consultatie
Besprek signalen met de aandachtsfunctionaris en indien gewenst met collega's en vraag bij twijfel anoniem advies bij Veilig Thuis.
Wie (naam en functie):
Datum:
Wat is er besproken:
Acties:

Stap 3 – Gesprek met betrokkene en (indien van toepassing) het kind
Wie (naam en functie):
Datum:

Bewerkingshistorie

Bewerkt door	Bewerkt op
Geen bewerkingshistorie gevonden	

► Overige notities

Instructie gebruik kindcheck

De kindcheck is onderdeel van de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het doel van de kindcheck is om meer kinderen in beeld te brengen die ernstig risico lopen mishandeld of verwaarloosd te worden door de situatie waarin hun ouder(s)/verzorger(s) verkeert of verkeren. De kindcheck vindt plaats in **stap 1 van de meldcode**.

De kindcheck geldt voor alle beroepskrachten die onder de Wet verplichte Meldcode vallen. De kindcheck is gericht op beroepskrachten die contacten hebben met ouders en niet met hun (klein-)kinderen, en daarom ook niet beschikken over kindsignalen.

De kindcheck is in alle gevallen aan de orde waarin de beroepskracht zich, vanwege de ernstige situatie van de ouder(s), zorgen maakt over mogelijk aanwezige minderjarige kinderen. De kindcheck geldt als een beroepskracht meent dat er, vanwege de toestand van de ouder(s), risico's zijn op ernstige schade voor kinderen of een bedreiging van de veiligheid van kinderen die afhankelijk zijn van de zorg van de ouder(s). Zo geldt de kindcheck bijvoorbeeld in geval van een ernstige (chronische) depressie, zware verslaving, (dreigende) huisuitzetting, geweld tussen huisgenoten, suïcidepoging.

NB:

- Ook het contact met een adolescent waarbij de beroepskracht zich zorgen maakt over eventueel aanwezige broertjes en zusjes in het gezin kan aanleiding zijn voor het uitvoeren van de kindcheck;

- De kindcheck geldt ook voor zwangere vrouwen.

Heeft u twijfels over de veiligheid van de kinderen? Dan doorloopt u de stappen van de meldcode. U legt eerst vast door welke signalen bij de ouder u twijfelt over de veiligheid van de kinderen. Daarna volgt u de verdere stappen van de meldcode die ervoor zorgen dat er ook verder onderzoek plaatsvindt en dat er, zo nodig, passende hulp komt.

De uitvoering van de kindcheck is te vinden in **bijlage 2**.

Deskundigheid eengerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. Zo dient men in deze zaken altijd een deskundige te raadplegen, omdat het collectieve karakter van deze vorm van geweld specifieke expertise vraagt. U kunt een op het gebied van eengerelateerd geweld deskundige raadplegen of Veilig Thuis.

Bij acute bedreiging van de veiligheid worden de stappen versneld, zo nodig binnen een uur. Denk hierbij aan (vermoedens van) een gedwongen huwelijk, achterlating, eerwraak die op (zeer) korte termijn dreigen plaats te vinden. Niet ingrijpen kan leiden tot moeilijk of niet omkeerbare situaties. Neem in dergelijke gevallen direct contact op met een aandachtsfunctionaris eengerelateerd geweld bij de politie of een andere in uw eigen meldcode vermelde deskundige op dit specifieke terrein.

★ Veilig Thuis wordt hiervoor geraadpleegd. Telefoonnummer: 0800-2000.

Er zijn diverse risicofactoren aan te wijzen bij het ontstaan van eengerelateerd geweld. Deze kunnen zowel liggen in de actuele situatie als in de achtergrond van het potentiële slachtoffer of pleger. Zie voor verdere informatie de LVAK-reader op bladzijde 67 en 68.

Informatie over meldrecht in relatie tot beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met het kind en ouder is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is. Daarom is het van belang om als professional nooit geheimhouding te beloven richting een kind of ouder. Wel kan je aangeven dat je nooit informatie zult delen zonder dat het kind of ouder/verzorger hiervan op de hoogte is.

Omgaan met het beroepsgeheim is een vorm van evenwichtskunst: geheimhouding waar mogelijk, zorgvuldige doorbreking van het beroepsgeheim waar nodig is. Omdat iedere situatie anders is, bestaat er geen pasklaar antwoord op de vraag wanneer de geheimhouding mag worden doorbroken. Deze beoordeling moet door de professional per situatie zelf worden gemaakt.

De wegwijzer *Horen, zien en zwijgplicht* over huiselijk geweld, kindermishandeling en beroepsgeheim geeft meer duidelijkheid met betrekking tot de mogelijkheid om informatie over huiselijk geweld en kindermishandeling met anderen te delen. Deze wegwijzer is bedoeld voor

iedereen die in zijn of haar werk geconfronteerd wordt met huiselijk geweld en/of kindermishandeling. In het geval van kinderen moet toestemming worden verkregen via de wettelijke vertegenwoordiger en/of de jongere zelf. De wegwijzer is via de volgende link te vinden: <https://www.handelingsprotocol.nl/documenten/algemeen/28-horenzienenzwijgen>

Het beroepsgeheim is niet absoluut. Ook zonder toestemming van de ouder/verzorger kan een melding van huiselijk geweld en/of kindermishandeling, onder bepaalde voorwaarden, worden gedaan. De professional is dan van mening dat de plicht om te spreken zwaarder weegt dan de geheimhoudingsplicht. Het conflict van plichten is hierbij een hulpmiddel. Beantwoording van de volgende vijf vragen leidt doorgaans tot een zorgvuldige besluitvorming:

1. Kan ik door te spreken zwaarwegende belangen van het kind behartigen?
2. Is er een andere mogelijkheid om ditzelfde doel te bereiken zonder dat ik mijn beroepsgeheim hoeft te verbreken?
3. Waarom is het niet mogelijk om toestemming van de ouder te vragen of te krijgen voor het bespreken van de situatie van het kind met iemand die kan helpen?
4. Zijn de belangen van het kind die ik wil dienen met mijn spreken zo zwaar dat deze naar mijn oordeel opwegen tegen de belangen die het kind heeft bij mijn zwijgen?
5. Als ik besluit om te spreken aan wie moet ik dan welke informatie verstrekken, zodat het geweld of mishandeling effectief kan worden aangepakt?

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een kind zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als het kind daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een kind te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met de (bovenschoolse) aandachtsfunctionaris en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd.

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. Het is van belang om onderling af te stemmen wie de terugkoppeling met het kind doet. Dit kan de betreffende collega, de AF of Veilig Thuis zijn.

1. Informatie over het proces

De betreffende collega, de AF of de medewerker van Veilig Thuis geeft het kind informatie over:

- Wie wat aan het doen is.
- Waarom diegene dit aan het doen is.
- Wanneer dit gebeurt.
- Wat de zorgen zijn.
- Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat en wanneer.
- Wanneer er terugkoppeling is van bijv. Veilig Thuis en waarover.
- Mogelijkheden voor het kind voor participatie, meedenken, mening geven.
- Recht op klacht of verzet.

Het is belangrijk dat de professionals duidelijk zijn over wat zij vanuit hun rol en verantwoordelijkheden kunnen betekenen voor een kind en ook wat zij niet kunnen, zodat het kind realistische verwachtingen kan hebben.

Een toezegging die professionals niet waar kunnen (en mogen) maken, is de belofte wat kinderen vertellen geheim te houden. Wat je wel bij aanvang van een gesprek zou kunnen zeggen:

'Je kan me alles vertellen, als er dingen zijn waarvan je niet wilt dat iemand anders dat weet, zeg het me dan. Dan kijk ik samen met jou of we het tussen ons kunnen houden. Als ik dat niet kan, dan kijk ik samen met jou hoe we het dan gaan aanpakken, maar ik beloof je dat ik niets achter je rug om doe.'

2. Informatie over veilig opgroeien

Kinderen die thuis mishandeld worden, zien hun situatie vaak als 'normaal' en 'geaccepteerd'. Deze kinderen hebben informatie nodig over hun recht om veilig op te groeien. Deze informatie kan in elke stap van de meldcode aan kinderen worden gegeven. De professional hoeft niet zeker te weten of er daadwerkelijk sprake is van kindermishandeling.

De betreffende collega, de AF of de medewerker van Veilig Thuis geeft het kind informatie over:

- Wat is een normale omgang tussen ouder en kind?
- Uitleg over dat conflicten anders beëindigd kunnen worden dan met psychisch en/of fysiek geweld.
- Uitleg dat kinderen geen schuld hebben aan mishandeling, verwaarlozing of seksueel misbruik.

3. Recht op eigen mening

Kinderen hebben informatie nodig om te kunnen beslissen of en zo ja, hoe zij betrokken willen worden.

De betreffende collega, de AF of de medewerker van Veilig Thuis geeft het kind informatie over:

- het recht/mogelijkheden om te participeren,
- de mogelijkheden om zijn/haar mening te geven (wanneer/waarover en hoe dit wordt meegewogen).

Kinderen hebben daarin een keuze: zij mógen hun mening geven, het is geen verplichting. Wanneer kinderen in een eerdere fase niet wilden participeren, kunnen zij hier later in het proces wellicht wel aan toe zijn. De professional moet telkens de mogelijkheid bieden.

4. Vragen en luisteren naar de visie van het kind

Kinderen zijn de experts van hun eigen leven en van hun ervaringen.

De betreffende collega, de AF of de medewerker van Veilig Thuis gaat met het kind in gesprek over:

- De mening van het kind over bestaande zorgen.
- De door het kind geopperde oplossingen.
- De mening over voorgestelde beslissingen.

De kinderen zullen zich gehoord en gezien voelen. Overigens zullen niet alle kinderen op elk moment willen praten of hun mening willen geven. Het is belangrijk om dat te respecteren en desondanks vervolgstappen te nemen.

5. De mening van het kind in de besluitvorming

Kinderen moeten niet alleen de mogelijkheid krijgen hun visie te geven, er moet ook iets gedaan worden met wat zij vertellen. Hun oplossingen en wensen moeten in overweging worden genomen. Het is wel belangrijk aan kinderen uit te leggen dat professionals niet kunnen beloven dat een besluit ook hetgeen is wat een kind wil. Als professionals anders moeten beslissen dan kinderen wensen, is het belangrijk dat ze uitleg krijgen over de redenen daarvoor. Het kind wordt geïnformeerd door de betreffende collega, de AF of de medewerker van Veilig Thuis over:

- het uiteindelijke besluit en er wordt gevraagd naar zijn/haar visie.
- hoe zijn/haar visie is meegewogen in de besluitvorming.
- de mogelijkheid om bezwaar te maken en in hoeverre die wordt meegewogen.

6. Route bij disclosure

Van een onthulling (disclosure) is sprake als een kind uit zichzelf vertelt over onveiligheid thuis. Als kinderen onthullen dat ze thuis in de knel zitten, dan hebben zij een belangrijke drempel overwonnen. Het kan ook betekenen dat zij acute crisis ervaren. Een gepaste reactie (het kind geloven en steunen) is niet alleen cruciaal om te voorkomen dat kinderen terug kruipen in hun schulp en er weer over zwijgen, maar ook uit het oogpunt van gezondheid. Geen of een negatieve respons gaat vaak samen met een slechtere geestelijke gezondheid.

- Er is direct contact met Veilig Thuis om gezamenlijk vervolgstappen te bepalen.
- Wees hierover eerlijk en helder naar het kind toe. Boodschap: Ik hoor wat je zegt, dit is wat ik ga doen. Wat je verder kunt zeggen in een dergelijke situatie:

'Wat goed dat je bij mij komt en dit verhaal met mij deelt. (Herhaal de zorgen en gebruik dezelfde taal)

Wat je nu zegt, maakt dat ik mij zorgen maak. Dit moet stoppen. Hoe kan ik je hierbij helpen? Dit is niet jouw schuld.

Ik kan dit niet voor mijzelf houden. Ik ga met iemand praten die vaker praat met kinderen die het moeilijk hebben thuis. Ik zal je goed op hoogte houden.

Hoe voelt dit voor jou?'

7. Steun

De meldcode stopt niet bij een melding of overdracht naar hulpverlening: zo lang professionals zelf contact hebben met kinderen steunen zij kinderen en helpen zij gevoelens van stress te verminderen. Daarnaast onderhoudt de AF contact met Veilig Thuis en andere hulpverlening. Om kinderen te helpen omgaan met gevoelens van stress, is het belangrijk dat professionals hun handelen richten op de volgende pijlers:

- Bieden van veiligheid
- Stimuleren van relaties: anderen (weer) leren vertrouwen, zich gezien voelen.
- Hanteren van emoties en gedrag

8. Tips voor gesprek

Een gesprek met het kind kan mogelijk extra informatie bieden over de situatie waarin het kind zich bevindt. Vanaf ongeveer 2 jaar is het mogelijk een gesprek(je) te voeren met het jonge kind. Dan kan het voorkomen dat kinderen een uitspraak doen waar je zorgen over hebt, bijvoorbeeld “mama is stout, mama slaat”. Het is mogelijk dat een peuter dit spontaan zegt. De kans is echter groter dat een peuter tijdens spel signalen afgeeft, namelijk (non-)verbaal.

Kinderen in de basisschoolleeftijd kunnen ook signalen uitzenden. Dit kunnen lichamelijke, gedrags- en/of verbale signalen zijn. De verbale signalen hoeven geen directe uitspraken te zijn waarin het kind vertelt dat het mishandeld wordt. Het kunnen ook indirecte verwijzingen zijn die kunnen duiden op een vermoedelijke situatie van kindermishandeling, bijvoorbeeld als een kind dat zegt: “ik doe nooit iets goed”.

Om de juiste gespreksvoering te kunnen toepassen en aan te kunnen sluiten bij het kind, is het noodzakelijk om een grove inschatting te kunnen maken van de mentale leeftijd van het kind. Voor informatie over gespreksvoering per leeftijd zie vanaf pagina 149 in de LVAK-reader.

Voor algemene tips voor het gesprek met kinderen zie **bijlage 3**.

Huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Geweld betekent in dit verband aantasting van de persoonlijke integriteit. Met het begrip ‘huiselijke kring’ wordt de relatie tussen de dader en het slachtoffer benadrukt en niet de locatie. Het gaat hierbij om de relatie met de (ex-) partner, met gezinsleden, met familieleden en met huisvrienden.

Wat valt er onder huiselijk geweld?

De term huiselijk geweld is een overkoepelende term voor verschillende vormen van geweld, zoals:

- Kindermishandeling
- Kinderen als getuige van geweld
- Oudermishandeling
- (Ex-) Partnergeweld
- Ouderenmishandeling

- Eergerelateerd geweld of schadelijke traditionele praktijken, waaronder:
 - Huwelijksdwang
 - Achterlating
 - Verstoting
 - Eermoord
 - Vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis)

Vormen van mishandeling

Lichamelijke mishandeling

Onder lichamelijke mishandeling vallen alle vormen van geweld die toegebracht wordt op het lichaam van de ander.

Lichamelijke verwaarlozing

Van lichamelijke verwaarlozing is sprake als gedurende langere tijd niet de juiste lichamelijke verzorging plaats vindt.

Psychische mishandeling

Van psychische of emotionele mishandeling is sprake als de ander uitspraken doet of gedrag laat zien dat kwetsend is voor diegene die daar slachtoffer van is.

Psychische verwaarlozing

Van psychische of emotionele verwaarlozing is sprake als er sprake is van het geven van onvoldoende liefde en aandacht, geborgenheid en steun aan diegene die aan iemands zorg is toevertrouwd.

Seksueel misbruik

Van seksueel misbruik is sprake als er tegen de zin van het slachtoffer seksuele handelingen plaatsvinden met het slachtoffer, daarmee wordt gedreigd, er seksuele ongewenste toespelingen worden gedaan of het slachtoffer gedwongen wordt tot het zien van seksuele handelingen tussen derden.

Financiële uitbuiting

Van financiële uitbuiting is sprake als het slachtoffer wordt bestolen van geld en goederen of betalingen door de pleger niet worden gedaan waardoor er schulden ontstaan.

Schending van rechten

Soms wordt ook het schenden van rechten als vorm van mishandeling genoemd. Alle vormen van mishandeling zijn altijd een schending van de Rechten van de Mens.

Signalen van kindermishandeling

Signalenlijst

Om een goed beeld te krijgen van een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is het belangrijk om de signalen goed in kaart te brengen. Onderstaande signalenlijst is een van de hulpmiddelen die ingezet kan worden bij het in kaart brengen van de signalen. Concrete voorbeelden van signalen bij specifieke vormen van kindermishandeling zijn in de LVAK-reader vanaf bladzijde 105 te vinden

Signalen	Beschermende factoren
Kind/volwassenen/ouderen:	
Ouder/gezin/partner:	Ouder/gezin/partner:
Omgeving:	Omgeving:

Bijlage(n)

Bijlage 1

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

★ In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none">• Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft.• (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe.• Poging tot verwurging.• Wapengebruik.• Geweld tijdens de zwangerschap.• (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar.• Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking).• Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel.• Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt.• Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn.• Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs.

- Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
- Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene.
- Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken.
- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor het voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals

(ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eegerelateerd geweld en
ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval
zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig
Thuis en het slachtoffer.

Bijlage 2

Uitvoering kindcheck

De betreffende collega gaat in gesprek met betrokkene(n):

- Er wordt gevraagd aan de betrokkene of er minderjarige kinderen bij hem/haar in huis wonen en als dit het geval is (of en zo ja met wie de betrokkene de zorg voor deze kinderen deelt);
- De betreffende collega onderzoekt samen met de betrokkene of het hem/haar ondanks de situatie lukt om de kinderen voldoende verzorging, zorg en veiligheid te bieden, of hij/zij daar hulp bij heeft en of meer hulp wenst;
- Er wordt gevraagd aan de betrokkene of hij/zij een (ex-)partner heeft met kinderen waar hij/zij geregeld aanwezig is;
- Op basis van dit gesprek en op basis van de situatie waarin de betrokkene verkeert, stelt de betreffende collega (samen met de aandachtsfunctionaris) vast of zijn/haar zorgen, ook na het gesprek, zijn gebleven.

Geeft betrokkene gericht antwoord op de feitelijke vragen, is de indruk dat de betrokkene de feitelijk juiste informatie geeft en is hij zich bewust van de reële risico's die zijn situatie voor zijn/haar kinderen heeft:

- Stel dan vast of de antwoorden van de betrokkene de zorgen over de kinderen overtuigend hebben weggenomen;
- Bij twijfel, vraag dan een collega, de (bovenschoolse) aandachtsfunctionaris of VT om mee te denken;
- Blijven de zorgen bestaan, leg de betrokkene dan uit dat VT wordt gevraagd om een onderzoek te doen naar de situatie van de kinderen zodat op basis daarvan zo nodig (extra) hulp voor hen in gang kan worden gezet.

Ontwijkt betrokkene de vragen door geen of alleen maar zeer algemene antwoorden te geven, of acht je de betrokkene door zijn situatie niet in staat om feitelijk juiste informatie te geven en/of is hij/zij zich niet bewust van de reële risico's die de situatie heeft voor de kinderen:

- Stel dan vast, op basis van de situatie waarin de betrokkene verkeert en op basis van het gesprek dat je hebt gevoerd, of er nog steeds risico's aanwezig zijn op ernstige schade of onveiligheid voor de kinderen;
- Als een hulpverlener die al bij het gezin betrokken is in staat is de situatie van de kinderen te beoordelen, kan men deze hulpverlener ook bevragen, in plaats van een Veilig Thuis melding te doen. Vraag over de keuze zo nodig advies aan VT.
- Lukt dat niet, leg dan de betrokkene uit dat de stappen van de meldcode worden uitgevoerd waarbij mogelijk VT gevraagd wordt om een onderzoek te doen naar de situatie waarin de kinderen zich bevinden zodat op basis daarvan zo nodig (extra) hulp voor hen in gang kan worden gezet.

Bijlage 3

Algemene tips voor het gesprek met kinderen

- Bepaal van tevoren het doel van het gesprek;
- Voer het gesprek met een open houding;
- Sluit aan bij waar het kind op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld een spel, een tekening, interessegebied, tentamenweek;
- Steun het kind en stel hem/haar op zijn gemak;
- Raak het kind niet onnodig aan;
- Langdurig oogcontact kan bedreigend zijn;
- Dring niet aan om het alleen over jouw zorgen te hebben;
- Houd het tempo van het kind aan, niet alles hoeft in één gesprek;
- Laat het kind niet merken dat je van het verhaal schrikt;
- Val de ouders (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, in verband met loyaliteitsgevoelens;
- Let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen van het kind;
- Gebruik de woorden van het kind in jouw vragen en/of samenvatting;
- Vertel het kind dat het niet de enige is die zoiets meemaakt;
- Stel geen 'waarom' vragen;
- Ga op dezelfde ooghoogte zitten als het kind en kies een rustig moment uit;
- Gebruik korte zinnen;
- Vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind
- Begin met open vragen (**Wat** is er gebeurd? **Wanneer** is het gebeurd? **Waar** heb je pijn? **Wie** heeft dat gedaan?) en wissel af met deze gesloten vragen (**Ben** je gevallen? **Heb** je pijn? **Ging** je huilen? **Vond** je dat leuk of niet leuk);
- Vraag niet verder, als het kind niets wil of kan vertellen;
- Geef aan dat je niet geheim kan houden wat het kind vertelt. Leg uit dat je met anderen gaat kijken hoe je het kind het beste kan helpen;
- Leg het kind uit dat je het op de hoogte houdt van elke stap die jij neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen;
- Informeer zo nodig het kind wat je gaat doen;
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij/zij het allemaal zo goed kan vertellen;
- Stop het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

Bijlage 4

Gespreksvoering (in moeilijke situaties)

Een gesprek voeren over vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling is vaak veel lastiger dan een ander professioneel gesprek. Vaak speelt er angst of we de goede woorden kunnen vinden, dat we niet veroordelen, dat we het vertrouwen niet beschamen en laten we vooral de angst voor emotie, boosheid of agressie niet vergeten.

Het is belangrijk om het gesprek allereerst goed voor te bereiden en voor te bespreken met de AF. Bepaal het doel van het gesprek. Dit kan bijvoorbeeld informatie verzamelen, delen van zorg, melden bij Veilig Thuis of de betrokkenen motiveren voor hulp zijn. Denk er altijd aan dat als je de zorg deelt, je de ander de kans geeft tot veranderen. Het is van belang om de voorbereiding en het daadwerkelijke gesprek zo helder mogelijk te documenteren in ParnasSys ([zie bladzijde 9, 10 en 11 van het protocol](#)).

Belangstellende vragen

Nog voordat er een gesprek plaatsvindt kan je in het gewone contact een aantal zaken navragen. Dit kan extra informatie geven, waardoor je zorg blijft, groter wordt of verdwijnt. Let hierbij ook op andere gezinsleden. Bij het groter worden van de zorg, kan er een gesprek plaatsvinden of kan eventueel Veilig Thuis worden benaderd. Belangstellende vragen zijn bijvoorbeeld:

- Wat is er gebeurd?
- Hoe is het gebeurd?
- Hoe gaat het thuis?
- Wat heb je gezien?
- Hoe beleeft het kind de geboorte van het broertje?

Wanneer ga je niet direct in gesprek?

Bij de volgende situaties ga je niet direct in gesprek. Je overlegt de situatie dan eerst met Veilig Thuis. Zij kunnen nagaan of gespecialiseerde hulpverlening of politie moet worden benaderd om een veilige situatie voor het gesprek te creëren.

- Als de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding is.
- Als je een ernstige vorm van mishandeling vermoedt.
- Bij dreiging of agressie van betrokkenen.
- Als betrokkenen eerder een gesprek hebben geweigerd.
- Als betrokkenen weigeren de nodige hulp te zoeken.
- Als betrokkenen dreigen hun kind van school te halen.
- Als betrokkenen dreigen het contact te beëindigen.

In gesprek

Vraag van tevoren bij Veilig Thuis om eventueel advies of ondersteuning voor gespreksvoering. Kijk daarnaast of een collega het gesprek met jou wil oefenen. Tijdens het daadwerkelijke gesprek is het belangrijk dat je je zorgen benoemt. Deze dienen zo snel mogelijk te worden gedeeld. Probeer dit te doen aan de hand van feitelijke waarnemingen. Voorkom dat zorgen onbesproken blijven. Probeer tijdens het gesprek met de betrokkenen de zorgen die je hebt te delen door naast de betrokkenen te gaan staan in plaats van tegenover de betrokkenen. Houdt

er rekening mee dat er mogelijke heftige reacties kunnen ontstaan vanuit de betrokkenen. Kijk tijdens het gesprek wat het verhaal bij betrokkenen losmaakt, hoe ze reageren, of betrokkenen al hulp krijgen en wat er kan gebeuren om de zorg te verminderen. Het kan zijn dat één gesprek niet voldoende is, omdat het bij de betrokkenen moet landen. Het is dan belangrijk om een vervolgspraak te maken. Bepaal van tevoren welke hulp bepaalde instanties kunnen bieden. Als betrokkenen weigeren de nodige hulp te zoeken, dan dient Veilig Thuis te worden ingeschakeld. Ook kan Veilig Thuis ingeschakeld worden wanneer de aard van de problematiek hierom vraagt. Voor extra tips bij het voeren van een moeilijk gesprek kan de LVAK-reader vanaf bladzijde 159 worden geraadpleegd.

Probeer om tijdens het gesprek enkel waar te nemen, te registreren en te accepteren wat de betrokkenen zeggen. Dwing jezelf daarbij om het etiketteren en interpreteren te minimaliseren. Hierbij kunnen de volgende geheugensteuntjes bij helpen:

- Wees een **OEN** (open, eerlijk en nieuwsgierig).
- Laat **OMA** thuis (opvattingen, meningen en adviezen).
- Neem **LSD** mee (luisteren, samenvatten en doorvragen).

Melden bij Veilig Thuis

In sommige gevallen is een melding bij Veilig Thuis nodig. De meeste betrokkenen horen de melding liever van jou dan van Veilig Thuis. Hierdoor komt het contact vanuit Veilig Thuis minder onverwachts. Deze mededeling kan echter wel moeilijk zijn. Hieronder volgen een aantal tips die je kunt toepassen tijdens een gesprek waarin je aangeeft dat je een melding gaat doen bij Veilig Thuis. Voor extra tips bij het in gesprek gaan over een melding bij Veilig Thuis kan blz. 163 van de LVAK-reader worden geraadpleegd.